

HPär

7.5.2015

Lääkäriliiton päivystyssuositus

Hyväksytty hallituksen kokouksessa 7.5.2015.

Tarkistettava 31.12.2018 mennessä.

Päivystyksestä säädetään STM:n asetuksessa kiireellisen hoidon perusteista ja päivystyksen erikoisalakohtaisista edellytyksistä (782/2014). Asetus perustuu terveydenhuoltolain (1326/2010) 50 §:n valtuutukseen.

Alla kirjatut Lääkäriliiton päivystystä koskevat suositukset perustuvat liiton aiempiin päivystystä koskeviin suosituksiin ja ohjeisiin, samoin kuin Lääkäriliiton hallituksen vuosina 2011 ja 2014 hyväksymiin päivystystyöryhmien loppuraporttien linjauksiin.

A. Päivystyksen määritelmä

1. Päivystyksessä tulee hoitaa vain päivystyksellistä hoitoa vaativia potilaita. Terveydenhuollon ei-päivystyksellinen toiminta on järjestettävä muulla tavalla.
2. Päivystyksessä tulee yöaikaan hoitaa vain sellaisia kiireellistä hoitoa tarvitsevia potilaita, joiden hoitoa ei voida lykätä seuraavaan aamuun.
3. Päivystyspotilaiden kulkua tulee ohjata ennalta sovittujen hoitopolkujen mukaan, ensihoidon ja päivystyspisteen triagen yhteistyönä tarvittaessa päivystäviä lääkäreitä konsultoiden.

B. Päivystyksen riittävä resursointi

1. Työnantajan on huolehdittava, että päivystys on riittävästi resursoitu eri vuorokaudenaikoina ottaen huomioon
 - lääkärimäärä
 - hoitohenkilökunnan määrä
 - päivystyshenkilöstön osaaminen.
2. Lääkärin tehtävä on keskittyä ensisijaisesti potilaiden sujuvaan diagnostiikkaan ja hoitoon.
3. Etupäivystäjien määrän on oltava potilasmäärään ja vaikeustasoon suhteutettuna riittävä.
4. Tilojen tulee olla päivystystä varten suunniteltuja, ja siten
 - toimivat ja turvalliset
 - ergonomiset eri työntekijöille
 - riittävät tauko- ja lepotilat sisältävät.
5. Päivystyksen varustuksen ja välineistön tulee olla nykyvaatimukset täyttäviä.

6. Päivystävällä lääkärillä tulee olla helppo pääsy kaikkiin tarvittaviin potilaskertomusjärjestelmiin.
7. Päivystyksessä tulee olla riittävät mahdollisuudet diagnostiikkaan ja hoitoon päivystysasetuksen vaatimustason mukaan.
8. Kasvava puhelinkonsultaatioiden määrä tulee ottaa huomioon vaadittavaa henkilöresurssia laskettaessa.
9. Tauko- ja lepotilojen on oltava
 - vain lepohuonekäyttöön tarkoitettut
 - tarkoitukseen asianmukaisesti varustetut
 - vain päivystäjien käytössä
 - riittävän lähellä päivystysaluetta niiden joustavaa käyttöä ajatellen.

C. Perehdytys päivystykseen

1. Päivystäjä tulee perehdyttää työhönsä työajalla riittävän pitkänä ajanjaksona ennen ensimmäistä päivystysvuoroa.
2. Perehdytyksen tulee sisältää päivystäjälle kuuluvat työtehtävät, sairauskertomusjärjestelmät, työtilat sekä päivystyksen henkilökuntaan ja alueelliseen terveydenhuollon organisaatioon tutustuminen.
3. Päivystysyksikkökohtaisten ajantasaisten toimintaohjeiden on oltava kirjallisena ja päivystyspisteessä saatavilla.

D. Päivystyksen työterveysnäkökulma ja päivystysrupeaman pituus

1. Työnantajan on huolehdittava päivystystyötä tekevien lääkäreiden työterveydestä mm.
 - teettämällä yötyötä tai vuorotyötä tekevien lääkäreiden lakisääteiset työterveystarkastukset
 - ottamalla huomioon työntekijän terveydentila
 - noudattamalla raskausajan päivystysmääräyksiä.
2. Päivystysvuorot on jaettava tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti. Päivystysyksikössä on oltava riittävästi lääkäreitä päivystysjärjestelmän ylläpitämiseksi.
3. Virkaehtosopimuksen suositusten mahdollisesta väliaikaisesta ylittymisestä tulee neuvotella, ja se tulee korvata asianmukaisesti.
4. Yhden työpaikkapäivystysrupeaman ei tule kiireisissä päivystyspisteissä kestää yli 12–17h.
5. Päivystystyössä on huolehdittava riittävästä työn tauotuksesta päivystysvuoron aikana samoin kuin ennen päivystysvuoron alkua, jos päivystysvuoro alkaa heti säännöllisen työajan jälkeen.
6. Mikäli vapaamuotoisessa päivystyksessä yöaikaisen työn määrä on satunnaisesti poikkeuksellisen suuri, tulee päivystysvuoroa seuraavan päivän työaika pyrkiä järjestämään mahdollisimman lyhyeksi, elleivät toimintayksikön toiminnot välttämättä muuta edellytä.

7. Päivystyksen työmääräys eli päivystyslista on tehtävä hyvissä ajoin. Poikkeustilanteiden menettelyistä tulee sopia yksikkökohtaisesti.

E. Vastuukysymykset

1. Päivystys on lääkärin virkavelvollisuus.
2. Jokainen lääkäri vastaa toiminnastaan ja siitä, että noudattaa määräyksiä ja saamiaan ohjeita.
3. Lääkäri on vastuussa hänelle osoitetuista potilaista ja niistä tutkimuksista ja hoidoista, jotka hän on määrännyt potilaalle tehtäväksi tai tehnyt itse. Samoin hän vastaa potilaalle tai henkilökunnalle antamistaan ohjeista ja määräyksistä.
4. Päivystysvuoron vaihtuessa lääkäri on velvollinen siirtämään seuraavalle päivystäjälle olennaiset tiedot hoidossa olevista potilaista. Raportoinnin tulee tapahtua työajalla.

F. Erikoislääkärin, eri erikoisalojen ja toimintayksikköjen välinen konsultointi päivystyksessä

1. Päivystysaikana konsultoinnin ja potilaan hoidon eri erikoisalojen ja terveydenhuollon toimintayksiköiden välillä tulee olla saumatonta. Tarpeetonta byrokratiaa tulee välttää.
2. Konsultaation pyytäjä vastaa saamiensa ohjeiden kirjaamisesta ja niiden noudattamisesta, mikäli potilas ei siirry toisen erikoisalan tai toisen organisaation lääkärin hoitoon konsultaation seurauksena. Siirtovaiheen turvallisuudesta vastaa konsultoiva lääkäri.
3. Mikäli päivystävä erikoistuva lääkäri katsoo, että hänen osaamisensa ei riitä asian ratkaisemiseen, on hänen otettava yhteyttä alan päivystävään erikoislääkəriin. Tämän on oltava päivystysasetuksen ja päivystysyksikön ohjeiden määrittelemällä tavalla erikoistuvan lääkärin tavoitettavissa ja saavuttava pyydettyä paikalle.
4. Erikoislääkärin ollessa paikalla on häntä pidettävä esimiesasemassa olevana lääkärinä. Hänellä on vastuu potilasta koskevista ratkaisuista.

G. Ulkopuoliset päivystäjät

1. Monen päivystysyksikön merkittävä henkilöstövoimavara ovat ns. talon ulkopuoliset päivystäjät.
2. Ulkopuolisten päivystäjien huomioonottaminen on tärkeää niin potilasturvallisuuden, päivystyksen sujumuuden kuin päivystäjien työhyvinvoinnin kannalta.
3. Edellä mainittujen suositusten A-F on soveltuvin osin koskettava tasapuolisesti myös talon ulkopuolisia päivystäjiä.
4. Ulkopuolisten päivystäjien perehdytykseen on kiinnitettävä erityistä huomiota.